

Een buitengewoon mooie en interessante tentoonstelling in het Landesmuseum te Bonn, (Duitsland): 'Elefantenreich - Eine Fossilwelt in Europa'

Dick Mol*

Vorig jaar en begin dit jaar werd er in het Landesmuseum für Vorgeschichte Halle/Saale, in het oosten van Duitsland, een grote tentoonstelling gehouden over de interglaciale bosolifanten van de vindplaats Neumark-Nord. In 200.000 jaar oude klei-afzettingen van een bruinkoolgroeve in Neumark-Nord is over een periode van vele jaren een immense hoeveelheid fossiele zoogdierresten opgegraven. De collectie, ondergebracht in het museum van Halle, omvat onder andere overblijfselen, waaronder complete skeletten, van bosolifanten, *Elephas antiquus*, en een grote hoeveelheid skeletten van het interglaciale damhert, *Dama dama*. Deze grote zoogdieren hebben hun dood gevonden op de oevers van een meer. In de klei-afzettingen van dit 200.000 jaar oude meer zijn alle overblijfselen van het toenmalige biotoop perfect bewaard gebleven. De archeologen en paleontologen die de opgravingen hebben verricht, hadden niet alleen oog voor de macrofossielen (vooral grote zoogdieren). Ook zijn er veel kleine fossiele overblijfselen verzameld. Geen detail is de opgravers ontgaan: vissen, plantenresten, land- en zoetwatermollusken, insecten en aanwijzingen dat de mens deel van het geheel heeft uitgemaakt, zijn blootgelegd en veiliggesteld voor onderzoek.

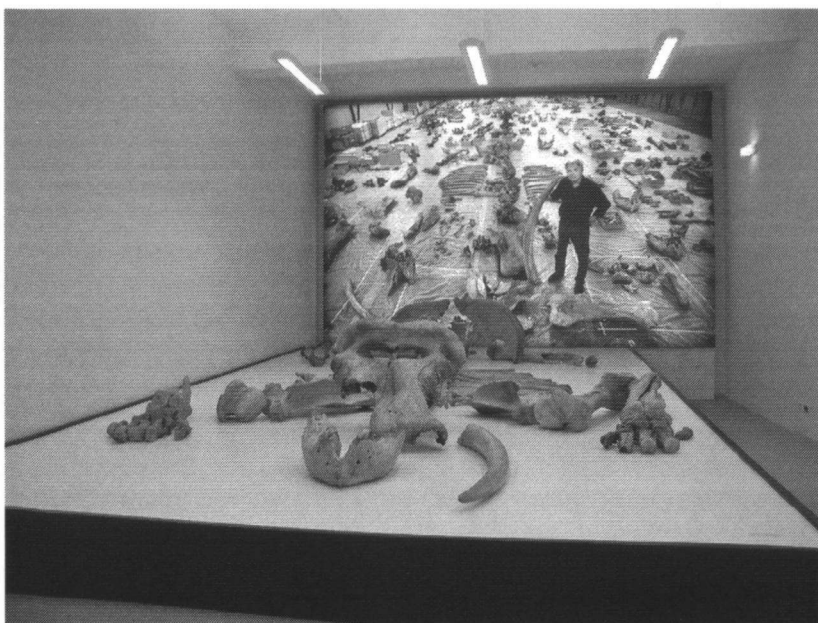
De resultaten van de onderzoeken van een multidisciplinair team van wetenschappers zijn omgezet in een tentoonstelling. Eén die er wezen mag. In juni 2010 bezocht ik deze grote tentoonstelling voor het eerst. Ik was diep onder de indruk: groots opgezet, degelijk, duidelijk, spectaculair en een zeer aantrekkelijke vormgeving. In de loop

van de afgelopen veertig jaren heb ik, wereldwijd, heel wat tentoonstellingen gezien op het gebied van de zoogdierpaleontologie, maar deze tentoonstelling, ontwikkeld door de staf van het Landesmuseum in Halle, spant toch echt de kroon. Nooit eerder heb ik een dergelijk goede tentoonstelling, met een goed verhaal, gezien. Het enorme skelet van de bosolifant en een natuurgetrouwe replica van het dier uit kunststof opgetrokken, zijn natuurlijk zeer aantrekkelijk om te zien, maar de wijze waarop dit in zijn context geplaatst is, is ongekend en buitengewoon leerzaam. Bij een tweede bezoek, in november vorig jaar, heb ik in gezelschap van enkele leken deze tentoonstelling nogmaals bezocht. Toen was deze al geprolongerd vanwege hoge bezoekersaantallen. Ook mijn reisgenoten waren zeer onder de indruk.

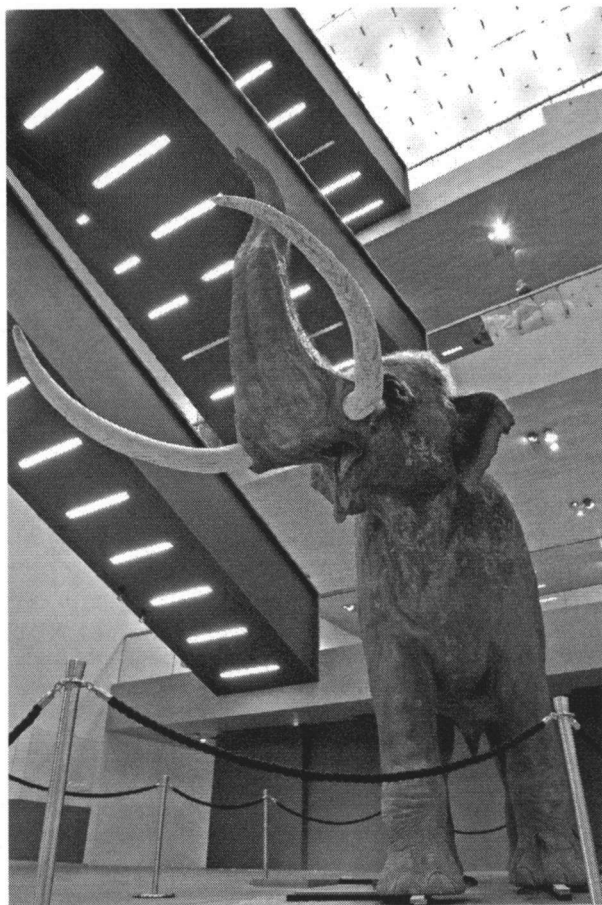
Enerzijds de slag tanden, skeletten en modellen die boekdelen spreken, maar anderzijds aandacht voor de kleinere fossielen die juist het hele verhaal van het meerbiotoop vertellen: van vissen en kleine knaagdieren tot en met de land- en de zoetwatermollusken en de vegetatie niet te vergeten. Voor meer informatie zie: http://www.la-da-lsa.de/de/landesmuseum_fuer_vorgeschichte/sonderausstellungen/ausstellungsarchiv/elefantenreich/die_ausstellung/

En dat deze tentoonstelling de moeite waard is blijkt wel uit ten eerste de verlenging van de tentoonstelling in Halle (meer dan 100.000 bezoekers) en ten tweede dat het een reizende tentoonstelling is geworden. Nu staan de deuren van het LVR-Landesmuseum in Bonn vanaf 14 april tot en met 6 november 2011 open. Zie onder andere <http://www.rlmb.lvr.de/ausstellungen/sonderausstellungen>.

In het museum te Bonn is de tentoonstelling nog uitgebreid met vondsten uit het stroomgebied van de Rijn en met de vondsten van de eerste Neanderthaler uit het Neanderdal nabij Mettmann.

De samenstelling van een van de skeletten van de bosolifant van Neumark-Nord tijdens de tentoonstelling in het Landesmuseum für Vorgeschichte Halle/Saale.
(Foto: Juraj Lipták, Landesmuseum für Vorgeschichte Halle/Saale)

De reconstructie van een bosolifant net na de opbouw in het LVR-LandesMuseum Bonn.
(Foto: Hans Theo Gerhards, LVR-Museumsverbund).

Waar te vinden?

LVR-LandesMuseum Bonn, Colmantstraße 14 – 16, 53115 Bonn, Duitsland.

En wat niet onvermeld mag blijven: er is een monumentale tentoonstellingscatalogus geproduceerd van ruim 650 pagina's en vele afbeeldingen. Groot formaat, drie kilo zwaar! En alle facetten van het onderzoek en van de flora en fauna worden uitvoerig beschreven. Een tentoonstelling en de daarbij behorende catalogus die ik zeer aanbeveel. Met name als men in bosolifanten en hun biotoop geïnteresseerd is.

**Dick Mol, Gudumholm 41, 2133 HG Hoofddorp, e-mail: dickmol@telfort.nl*